

1. Obiekt

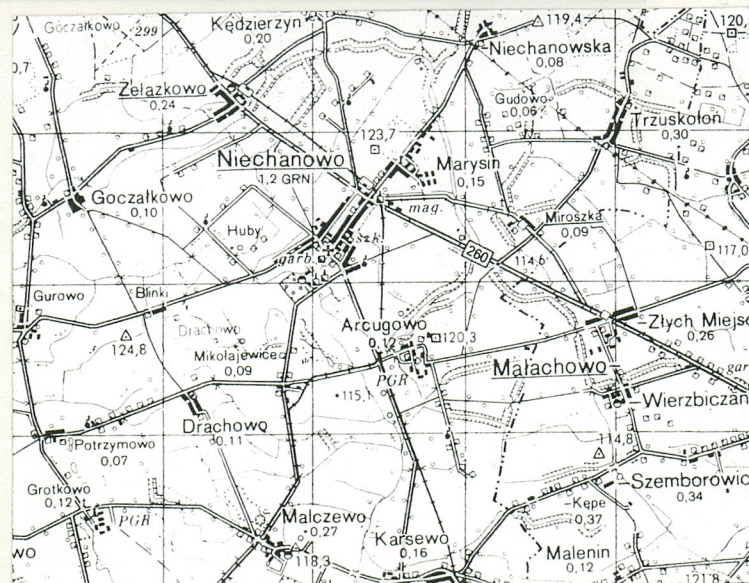
KOŚCIÓŁ PARAF. P.W. ŚW.JAKUBA

2. Czas powstania

1776; 1908

3. Miejscowość

N I E C H A N O W O

autor zdjęć K. Jodłowski

data wykonania 1995

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Poznań

4. Adres Ul. Różana 56

62-220 Niechanowo

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo poznańskie

powiat GNIĘZNIENSKI

gmina Niechanowo

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna przed 1.VI.1975 r.

województwo poznańskie

powiat Gniezno

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat.p.w.św.Jakuba,
ul.Różana 54, 62-220 Niechanowo

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr 974/A

data 1970

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Niechanowo było wsią szlachecką. W r.1415 - własność Mikołaja z Dzwonowa, łowczego poznańskiego. Później wieś w posiadaniu Zarem-bów z Brzostkowa (1440 - kanonika gnieźnieńskiego Jana z synowcami, przed 1519 - Anny Niechanowskiej, wdowy po Jerzym Łodzi Tomickim, 1580 - Krzysztofa Iwieńskiego). Kolejnymi właścicielami Niechano-wa byli Działyńscy, Brühlowie (1748), od 2 poł.w.XVIII do 1805 Garczyńscy, od r.1847 - Żółtowscy. Kościół parafialny w Niechanowie założony i uposażony został w XIII lub XIV w. Parafia istniała z ca-łą pewnością już w k. w.XIV (1395 wzmiankowany proboszcz Damian). W 1 poł. w.XVI w miejscu wcześniejszego wzniesiono nowy budynek; w tym stuleciu istniała też szko-ła oraz dom wikarego. Zachowany do dziś kościół wznie-siony został w r.1776, staraniem proboszcza Melchiora Kiełkowicza. Remontowany w k. XIX w.; w r.1908 przebudowany i rozbudowany wg.pro-jektu arch. Lutscha z Berlina (m.in.dobudowano murowaną część zach.nawy, wieżę zach. ustawiono przy pn. ścianie prezbiterium, zaś ist-niejącą tu zakrystię przeniesio-no na stronę pd.) Część starsza kościoła prezentuje cechy drewnianego sakralnego bu-downictwa barokowego, część nowszą wzniesiono z użyciem form neobaro-kowych.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Kościół usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu, w centralnej części wsi, w pobliżu skrzyżowania dróg lokalnych do Żydowa, Karsewa i Nowej Wsi Niechanowskiej. Orientowany. Budynek otacza zielony, zadrzewiony teren, od pn. - cmentarz przykościelny, o nieregularnym kształcie, ogrodzony niskim murem ceglany z bramkami od zach., pd. oraz wsch. (ta ostatnia prowadzi do znajdującej się w pobliżu plebanii). Od bramek w kierunku kościoła wiodą wykładane płytkami cho-dnikowymi alejki, wokół budynku - aleja o powierzchni gruntowej. Na terenie przykościelnym szereg nagrobków, m.in. kamienny, późnoklasycystyczny obelisk gen.Ja-na Krasickiego z Siecina (zm.1848), wbudowany w ogrodzenie od strony pd. grobo-wiec Rożnowskich, neogotycka płyta metalowa Stanisława (zm.1908), Marii z Sapie-hów (zm.1929), Jadzi (zm.1893) i Maryni (zm.1894) Żółtowskich, podobna płyta To-masza Żółtowskiego (zm.1935), nagrobki ks.Karola Trojanowicza (zm.1871) oraz Władysława Żółtowskiego (zm.1940).

Materiał i technika: Kościół jest budynkiem drewnianym, wzniesionym na podmurów-ce, konstrukcji zrębowej. Ściany oszalowane pionowo pobijanymi deskami, z list-wowaniem. Dobudowana partia zach. murowana z cegły i otynkowana. Wnętrze obu czę-ści otynkowane, nakryte stropami drewnianymi z podsufitką, w części dobudowanej - sklepieniem kolebkowym. Dachy o konstrukcji drewnianej kryte gontem oraz dachów-ką "mnich-mniszka". Podłogi nowe, drewniane (deski); w części dobudowanej - posa-dzka z lastriko. Empora muzyczna murowana. Stolarka drzwiowa w większości nowa (drzwi zewn. gł. 2-skrzydłowe, pełne, opierane deskami "w romb") lub z r.1908 (drzwi do zakrystii, kruchty oraz wieży 1- lub 2-skrzydłowe, pełne, opierane deskami poziomo). Okna wielokwaterowe, szklone na kit, w części nowszej - w me-talowych ramach.

Rzut: Jednonawowy kościół wzniesiono na rzucie zbliżonym do kwadratu, z węższym, zamkniętym wielobocznie prezbiterium; od zach. do nawy dobudowana nieco szersza prostokątna partia murowana. Przy prezbiterium od pd. - prostokątna zakrystia (przeniesiona ze strony pn.), od pn. - wieża z kaplicą w przyziemiu na rzucie zbliżonym do kwadratu (pierwotnie usytuowana przy nawie od zach.; przy nawie od pd. - kwadratowa kruchta.

Bryła: Budynek nie jest podpiwniczony. Nawę nakrywa wysoki dach 2-spadowy; ponad nieco niższym prezbiterium - osobny dach 2-spadowy, nad partią zamknięcia- 3-po-łaciowy, zwieńczony ozdobnym krzyżem. Bryłę świątyni urozmaicają od pd. znacznie niższe przybudówki: przy prezbiterium - nakryta dachem 4-spadowym zakrystia, przy nawie - kruchta nakryta dachem namiotowym. Nad całością dominuje wysoka, 2-kondy-gnacjowa wieża po pn. stronie prezbiterium, nakryta daszkiem namiotowym, zwień-czonym kulą i krzyżem.

Elewacje: Elewacje kościoła szalowane pionowo pobijanymi deskami; styki desek przykryte listwowaniem. W zwieńczeniu - drewniany gzyms profilowany. Okna w pro-filowanych, malowanych na jasnobrązowo obramieniach, prostokątne. Elewacje bocz-

14. Kubatura ok.1.680 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 205 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1995 - impregnacja zewn. ścian budynku.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Wszystkie części budynku zachowane w stanie dobrym.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Karta zielona, opr.J.Pic, 1957; Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu.

22. Bibliografia

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego..., t.VII, Warszawa 1886, s.44;

J.Kohte, Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Posen, Bd.IV, Berlin 1897, s.136-37;

S.Kozierowski, Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidiecezji gnieźnieńskiej, Poznań 1934, s.138;

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t.V, z.3, Warszawa 1963, s.78-79;

Kościół drewniany województwa poznańskiego, opr. E.Stańska, P.Domachowski, Poznań 1989.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Zygmunt Światopełk-Słupski, Album naszych zabytków... : Kościoły drewniane (album rysunków); Dział Grafiki Muzeum Narodowego w Poznaniu;

Zdjęcie z ok. r.1905; plebania.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Krzysztof Jodłowski

imię i nazwisko

data 10.1995 r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

Wkładka nr 1, 2

1. Miejscowość N I E C H A N O W O	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PAR.P.W.ŚW.JAKU- BA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) cd.opisu, rzut poziomy, zdjęcia
---------------------------------------	--	---

cd.opisu:

ne nawy 2-osiove; elewacja pd. częściowo przesłonięta kruchtą; w kruchcie od pd. - prostokątne wejście, od wsch. - prostokątne okienko. Elewacje prezbiterium częściowo przesłonięte wieżą oraz zakrystią, z parą okien od strony pd. oraz trzema oknami od wsch. (środkowe zasłonięte ołtarzem); w zakrystii od pd. - okno, od wsch. - prostokątne wejście i niewielkie okienko; w wieży w dolnej kondygnacji - prostokątne wejście od wsch. oraz okna od pn. i zach., w kondygnacji górnej - z trzech stron duże, zamknięte półkoliście otwory przesłonięte ukośnie mocowanymi deskami. Elewacje części dobudowanej tynkowane (tynk fakturowany, jasnopopielaty, detale gładkie, malowane na biało). Elewacja zach. ujęta szerokimi pilastrami, podzielona profilowanymi gzymsami, zwieńczona szczytem o wykroju wklęsłowym wypukłym, ujętym wolutowymi spływami; na osi prostokątne wejście gł. ujęte półkoliście zamkniętym portalem flankowanym półfilarkami o wolutowych kapitelach, zwieńczonym trójkątnym naczółkiem; po obu stronach portalu w półkoliście zamkniętych niszach - figury świętych; w szczycie - trzy mniejsze nisze z figurami, wyżej - symbol Oka Opatrzności. Elewacje boczne ujęte pilastrami, 2-osiove; okna w obramieniach zwieńczonych kartuszami. W elewacji pd. wmurowana płyta ks.Jana Szlachty (zm.1941); w elewacji pn. - tablica epitafijna ks.Melchiora Kiełkowicza, inicjatora budowy drewnianego kościoła (zm.1792), pierwotnie znajdująca się we wnętrzu, obok - tablica poświęcona pamięci parafian pomordowanych w czasie II Wojny Światowej.

Wnętrze i wyposażenie: Wnętrze całkowicie zmodernizowane. Ściany, stropy oraz sklepienie części dobudowanej otynkowane (1908 ?), ozdobione nową polichromią (w prezbiterium - Trójca Św., w nawie - Baranek Boży i symbole czterech Ewangelistów). Oświetlenie poprzez 4 pary okien w nawie oraz oknami w ścianie pd. i w zamknięciu prezbiterium. W przyziemiu wieży kaplica, otwarta do prezbiterium szeroką, półkoliście zamkniętą arkadą; po stronie pd. - prostokątne przejście do zakrystii. W pd. ścianie nawy - prostokątne przejście do kruchty. Od zach. murowana empora muzyczna o płycinowym parapecie, wsparta na trzech koszowo zamkniętych arkadach.

Z pierwotnego wyposażenia świątyni zachował się późnobarokowy ołtarz gł. z 3 ów. XVIII w. z XVII-wiecznym obrazem św.Jakuba i rzeźbami św.św. Piotra i Antoniego, dwa rokokowe ołtarze boczne z rzeźbami świętych i obrazami Matki Boskiej z Dzieciątkiem (poł.XVII w.) i Chrystusa Bolesciwego (XVII/XVIII w.), rokokowa ambona o korpusie podtrzymwanym przez anioła, rokokowa chrzcielnica z rzeźbami Adama i Ewy oraz Mojżesza, rokokowe konfesjonały i neobarokowe ławki (w części dobudowanej). W kaplicy pod wieżą - nagrobek Franciszka Żółtowskiego (zm.1894) i jego żony Zofii z Zamoyskich (zm.1853), w obramieniu architektonicznym, z tondem w której popiersie Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Na ścianie części dobudowanej - marmurowe epitafium Stanisława Żółtowskiego (zm.1908) i jego żony Marii z Sapiehów (zm.1929).

Instalacje: Budynek wyposażony jest w instalację elektryczną.

Wkładkę założył: Krzysztof Jodłowski, 10.1995 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów PSOZ Poznań

1. Miejscowość

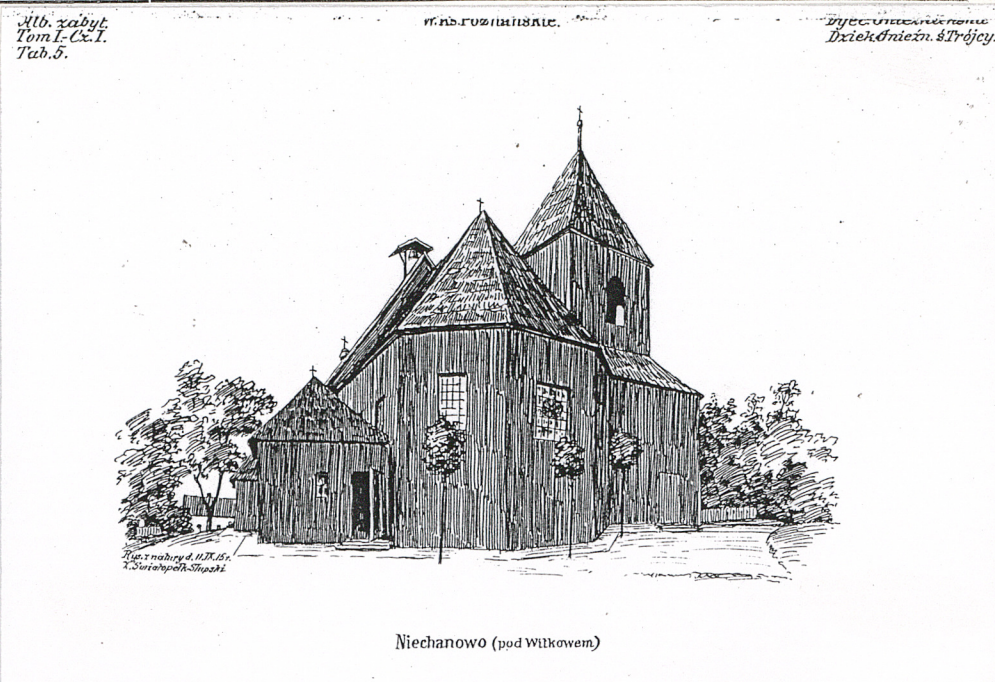
N I E C H A N O W O

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.P.W.ŚW.JAKU-
BA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

odb. ksero wg.Światopełka-Słupskiego, zdjęcia

Wkładkę założył: Krzysztof Jodłowski, 10.1995 r.
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów PSOZ Poznań

